SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Social Sciences

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNIVERSITY

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ / JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

Aralık/June 2020 Cilt/Volume 24 Sayı/Issue 4 (özel sayı)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Social Sciences

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNIVERSITY

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

ISSN 1304-4990
EISSN 2717-6568
Aralık/December 2020 Cilt/Volume 24 Sayı/Issue 4 (özel sayı)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Social Sciences

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNİVERSİTY

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

ISSN 1304-4990
EISSN 2717-6568

Aralık/December 2020 **Cilt**/Volume 24 **Sayı**/Issue 4 (özel sayı)

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

ATATÜRK UNIVERSITY
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

Yayım İlkeleri

2003'den beri ISSN 1304-4990 süreli yayınlar numaralı yılda dört kez yayımlanmakta olan Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, **uluslararası hakemli** ve **bilimsel içerikli** resmî yayın organıdır. Dergimizde, sosyal bilimlerin farklı alanlarında yapılmış bilimsel nitelikli araştırma yazıları yayımlanır. Dergiye yayımlanmak üzere gönderilecek yazılar daha önce başka bir dergide yayımlanmamış ve yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır. Makalelerin formatı Enstitü yönetim kurulu tarafından onaylanan yazım kurallarına göre düzenlenmelidir. Yayımlanmak üzere gönderilen yazıların şekil ve içerik yönünden ön incelemesi yayın kurulu tarafından yapılır. Uygun görülen çalışmalar, bilimsel yönden değerlendirilmek üzere, yayın kurulu tarafından belirlenen çift-kör, bağımsız ve önyargısız hakemlik (preview) ilkelerine göre en az iki hakem tarafından değerlendirilir. Son karar dergi yayın kurulunundur. Yayın kurulu hakem kurulu tarafından yayın koşullarına uygun bulunmayan yazıları yayımlamamak, düzeltmek üzere yazarına geri vermek, biçimce düzenlemek ve düzeltmek ya da kısaltmak yetkisindedir. Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez. Dergimizde uygulanmakta olan yayım kuralları ve makale yazım düzeni için aynı web adresindeki bilgilerden yararlanılmalıdır. **Dergimizde yayımlanan yazıların her türlü bilimsel, imla ve hukukî sorumlulukları yazarlarına aittir.** Yayımlanmış yazıların tüm yayım hakları saklı olup, Dergimizin adı belirtilmeden hiçbir alıntı yapılamaz.

The Principals of the Publication

The journal of Social Sciences Institute of Ataturk University, published four times a year with the 1304-4990 ISSN number, is an **internationally refereed** and **scientific official journal**. In our journal, scientific research papers, carried out in different disciplines of social sciences, are published. The manuscripts that are sent to the Journal must be original, unpublished and cannot be submitted simultaneously for publication elsewhere. The format of the manuscripts should be designed in accordance with the writing and publication guidelines approved by the Executive Board of the Institute. The manuscripts are subjected to pre-assessment by the editorial board taking publication principles into consideration. The manuscripts which are scanned by the editorial board are sent to two blind referees for evaluation in terms of form and content. The manuscripts that are considered, at least by two referees, issuable are put in line for publication. The manuscripts which may require corrections by the referees are sent back to the authors for the necessary adjustments. It is the author's responsibility to transmit the reedited manuscript to the journal within the specified time. The reedited manuscript is re-evaluated by the referees if necessary. The editorial board makes the last decision for the publication of the manuscript. The editorial board has the right to make alterations to some vocabulary. The manuscripts, published or unpublished in the Journal, are not sent back to the authors. The same e-journal web address above can be used for the details of publication guidelines of the Journal and the format of manuscripts. **All responsibilities related to dictation, legal and scientific ethics belong to the authors of the manuscripts.** All rights over the published manuscripts reserved to the Journal, and no citation can be made without the reference of the Journal.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

ATATÜRK UNIVERSITY
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

Yıl/Year: 2020 **Cilt**/Volume: 24 **Sayı**/Issue: 4 Özel Sayı
ISSN: 1304-4990 **EISSN**: 2717-6568

Yayın Sahibi / Publisher
Yönetim Kurulu Adına Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
In the Name of Administrative Board Director of Social Sciences Institute
Prof.Dr. Sait UYLAŞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Legal Representative
Doç. Dr. İlknur EMEKLİ

Editör / Editor
Dr.Öğr. Üyesi Gökhan ERKAL
Dr.Öğr. Üyesi Cemal SEVİNDİ

Yayın Kurulu / Editorial Board
Prof.Dr. Sait UYLAŞ
Prof. Dr. Fazlı POLAT
Prof. Dr. Naci İSPİR
Dr.Öğr. Üyesi Gökhan ERKAL
Dr.Öğr. Üyesi Cemal SEVİNDİ

Yabancı Dil Danışmanları/ Foreign Language Consultants
Prof. Dr. Ahmet BEŞE
Prof. Dr. Ahmet SARI
Prof. Dr. Nimet YILDIRIM
Doç.Dr. Nurullah YILMAZ
Doç.Dr. Kamil CİVELEK

Yayın Kurulu Sekreteri / Publication Board Secretarie
Mehmet ULUĞ

Adres / Address
Atatürk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü 25240 – ERZURUM
Tel: +90 0442 2314928
Faks: +90 0442 2314911
E-mail: sosbildergi@atauni.edu.tr
Dizgi: Cemal SEVİNDİ
Baskı/Print: Zafer Ofset Matbaacılık San.Tic.Ltd.Şti.
Tel: +90 0442 2342285 • Faks/Fax: +90 0442 2336952
Yakutiye/Erzurum

Alan Editörleri / Section Editors

Prof. Dr. Abdullah TAKIM	Uluslararası Ticaret ve Lojistik/ International Trade And Logistics
Prof. Dr. Âdem DURSUN	İşletme / Business
Prof. Dr. Âdem YILMAZ	Radyo-Televizyon ve Sinema / Radio-Television And Cinema
Prof. Dr. Ayten ER	Fransız Dili ve Edebiyatı / French Language and Literature
Prof. Dr. Agigat MAHARRAMOVA	Müzik / Music Sciences
Prof. Dr. Ayhan DÖNER	Hukuk / Law Sciences
Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN	Eğitim Bilimleri / Education Sciences
Prof. Dr. Cengiz GÜNDOĞDU	Temel İslam Bilimleri / Basic Islamic Sciences
Prof. Dr. Dündar ALİKILIÇ	Bilgi ve Belge Yönetimi / Information and Document Management
Prof. Dr. Fatma GEÇİKLİ	Halkla İlişkiler ve Tanıtım / Public Relations and Advertising
Prof. Dr. Gökalp Nuri SELÇUK	Turizm / Tourism
Prof. Dr. Gürsel UYANIK	Alman Dili ve Edebiyatı / German Language and Literature
Prof. Dr. Hüseyin KÖSE	Gazetecilik / Journalism
Prof. Dr. Hüseyin YURTTAŞ	Sanat Tarihi / Art History
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN	Coğrafya / Geography
Prof. Dr. M. Hanefi PALABIYIK	İslam Tarihi ve Sanatları / Islamic History and Arts
Prof. Dr. Mehmet TAKKAÇ	İngiliz Dili ve Edebiyatı / English Language and Literature
Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK	Türk Dili ve Edebiyatı / Turkish Language and Literature
Prof. Dr. Mustafa BULAT	Güzel Sanatlar / Fine Arts
Prof. Dr. Naci İSPİR	Temel İletişim Bilimleri / Basic Communication Sciences
Prof. Dr. Nevzat CAN	Felsefe / Philosophy
Prof. Dr. Nuray KARACA	Sosyoloji / Sociology
Prof. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Arkeoloji / Archaeology
Prof. Dr. Osman ELMALI	Felsefe ve Din Bilimleri / Philosophy and Religion Sciences
Prof. Dr. Ömer YILMAZ	Ekonometri / Econometrics
Prof. Dr. Selami BAKIRCI	Arap Dili ve Edebiyatı / Arabic Language and Literature
Prof. Dr. Süleyman ÇİĞDEM	Tarih / History
Prof. Dr. Şükrü NİŞANCI	Kamu Yönetimi / Public Administration
Prof. Dr. Tariel SIKHARULIDZE	Rus Dili ve Edebiyatı/ Russian Language and Literature
Prof. Dr. Üstün ÖZEN	Yönetim Bilişim Sistemleri / Management Information Systems
Prof. Dr. Vedat KAYA	İktisat / Economics
Prof. Dr. Veyis DEĞİRMENÇAY	Fars Dili ve Edebiyatı / Persian Language and Literature

Danışma Kurulu/Editorial Board

Prof.Dr. Abdulaziz Muhammed AVADALLAH	Al-Azhar University/ Egypt
Prof.Dr. Adriana-Gertruda ROMEDEA	Vasile Alecsandri University of Bacau/Romania
Prof.Dr. Andrea ALBRECHT	Heidelberg University/Germany
Prof.Dr. Atılhan NAKTİYOK	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Ayten ER	Gazi Üniversitesi, Ankara/ Türkiye
Prof.Dr. Bener GÜNGÖR	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Betül ASLAN	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Coşkun TOPAL	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon/Türkiye
Prof.Dr. Çiğdem ÜNAL	İstanbul Üniversitesi, İstanbul/Türkiye
Prof.Dr. Elana BONTA	Vasile Alecsandri University of Bacau/Romania
Prof.Dr. Fazlı POLAT	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Gülümser KESKİN	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Haci Ömer ÖZDEN	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Hasan BOYNUKARA	Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ/Türkiye
Prof.Dr. Hayati AKTAŞ	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon/Türkiye
Prof.Dr. Hüseyin ÖZER	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. İbrahim YEREBAKAN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize/Türkiye
Prof.Dr. Kamil YAZICI	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon/Türkiye
Prof.Dr. Liudmyla Volodymyrivna SHYTYK	Bohdan Khmelnytsjyi National University of Cherkasy / Ukraine
Prof.Dr. Lyudmila Gennadyevna LARIONOVA	Rostov-on-Don/ Russia
Prof.Dr. Mahmut PAKSOY	İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul/Türkiye
Prof.Dr. Michael PURDY	Union University/USA
Prof.Dr. Muhammed Abdüllatif HERİDİ	Ain Shams University/Egypt
Prof.Dr. Muhammed MEHDIPUR	Tabriz University/Iranian
Prof.Dr. Mustafa GÜLMEZ	Akdeniz Üniversitesi, Antalya/Turkiye
Prof.Dr. Mustafa MACİT	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Nuriye GARİPAĞAOĞLU	Marmara Üniversitesi, İstanbul/Türkiye

Prof.Dr. Orhan ÇINAR	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Ömer Selçuk EMSEN	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Ramazan SEVER	Giresun Üniversitesi, Giresun/Türkiye
Prof.Dr. Ruhattin YAZOĞLU	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Saliha KODAY	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Sebahattin ÇEVİKBAŞ	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla/Türkiye
Prof.Dr. Selim BAŞAR	Anadolu Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye
Prof.Dr. Şafak Ertan ÇOMAKLI	Anadolu Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye
Prof.Dr. Taner ACUNER	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon/Türkiye
Prof.Dr. Tevfik Şükrü YAPRAKLİ	Atatürk Üniversitesi, Erzurum/Türkiye
Prof.Dr. Yusuf AKSAR	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon/Türkiye
Doç.Dr. Abdigani HALİLOV	Kırgızistan Milli Üniversitesi/Kirghizistan
Assoc.Prof. Adriatik Derjaj	Universiteti Shtetërore i Tiranës/ Albania
Assoc.Prof. Andrei Georgiyevich NARUSHEVICH	Rostov State University of Economics//Russia
Doç.Dr. Cengiz BUYAR	Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi/Kirghizistan
Doç.Dr. Elif ÇOLAKOĞLU	Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Ankara/Türkiye
Assoc.Prof. Inna NAGORNOVA	Kemerovo State University/Russia
Assoc.Prof. Jaromir KADLEC	Palacki d'Olomouc University/Czech Republic
Assoc.Prof. Luis GUERRA	Evora University/Portekiz
Assoc.Prof. Pragasit SITTHITIKIL	Thammasat University/Thailand
Assoc.Prof. Simina MASTACAN	Vasile Alecsandri University of Bacau/Romania
Assoc.Prof. Valentina Papushina	Khmelnytskyi National University/Ukraine
Assoc.Prof. Viktor Shapoval	Moscow Pedagogical City University/Russia

Bu Sayının Bilimsel Danışmanları/ Referees of This Issue

Prof. Dr. Âdem DURSUN	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BEŞE	Türkiye Manas Üniversitesi
Prof. Dr. Atılhan NAKTİYOK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Cumhur ASLAN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Fevzi ULUĞ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Haldun ÖZKAN	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. İhsan BULUT	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Akif IRMAK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet ÖZKARTAL	Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet TAKKAÇ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa BULAT	Atatürk Üniversitesi
Porf. Dr. Naci İSPİR	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Necmettin KARABULUT	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ogün COŞKUN	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan YANIK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Börteçine AVCI	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Saliha KODAY	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman ÇİĞDEM	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ümit ARKLAN	Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Asaf ÖZKAN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı YURDİGÜL	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Feride AKIM	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. İhsan ÜNLÜ	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Doç. Dr. İlknur EMEKLİ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Kubilay GECİKLİ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Nurullah YILMAZ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Rıdvan KÜÇÜKALİ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Tolga BAŞAK	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Vedat KARADENİZ	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Doç. Dr. Zerrin KARAKUZULU	Sakarya Üniversitesi
Doç.Dr. Ensar YILMAZ	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burcu TEKEŞ	Başkent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ferdi AKBAŞ	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Onur TAYDAŞ	Cumhuriyet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Uğur SADİOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yelda KORKUT	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yeşim ÜZÜMCÜOĞLU ZİHNİ	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

General Süleymani Suikastının Türk Ulusal Basınında Sunumu
Presentation of General Soleimani Assassination in the Turkish National Press
Fatma NİSAN, Vefalı ENSEROV 1

Etik Liderlik, Politik Beceri ve Güç Mesafesi Yöneliminin Çalışan Sesliliğine Etkisi
The Impact of Ethical Leadership, Political Skill and Power Distance Orientation on Employee Voice
Canan Nur KARABEY, Zişan Duygu ALİOĞULLARI 37

Klasik Arap Şiirinde Örnek Bir Şair ve Komutan Ka'ka' b. 'Amr et-Temîmî
An Exemplary Poet and Commander in Classical Arabic Poetry Ka'ka 'b. 'Amr et-Temîmî
Muhammet Emin UZUNYAYLALI 57

Türkiye'de Yargı Etiği İlkeleri Üzerine Bir İnceleme
A Study on the Principles of Judicial Ethics in Turkey
Esra Nur TUĞAN, Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN 85

Umut Adası Filminde Göç Süreci: Emek, Sosyo-Ekonomik Çatışmalar ve Uyum Perspektifinden Bir İnceleme
The Migration Process in the Film Hope Island: An Investigation from the Perspective of Labor, Socio-Economic Conflicts and Integration
Ali TİLBE, Fethiye TİLBE 101

Yaşamak ve Bilmek: Varoluşun Mistik Tecrübesi
Living and Knowing: Mystic Experience of Existing
Kutsi KAHVECİ 121

Kömür ve Ölümün Buluştuğu Yer: Hüzün Turizmi Açısından Soma Maden Faciası
The Place Where Coal and Death Meet: Soma Mine Disasters in Terms of Grief Tourism
Alpaslan ALİAĞAOĞLU, Fırat ÇİLTEPE 131

Trafikte Cinsiyetçilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması
Developing the Sexism in Traffic Scale: Validity and Reliability Study
Pınar BIÇAKSIZ, Funda KARADOĞAN 151

Amasya Şehri'nin İklim Yapısı ve Özellikleri
Climate Structure and Features of Amasya City
Yusuf YILMAZ 167

Picassonun Sanatı İçinde Dönemleri ve Çalışma Formları
Periods and Work Forms in the Art of Picasson
Şemsettin Ziya DAĞLI 187

X Faktörü: Ishiguro'nun Beni Asla Bırakma Adlı Romanında İnsanlık Onuru
Factor X: Human Dignity in Ishiguro's Never Let Me Go
Tuncer YILMAZ 205

İlköğretim Okullarında Ev Ziyaretlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi (Öğretmen Görüşleri)
The Effect of Home Visits on Student Success in Primary Schools (Teacher Opinions)
Serdal Halis ÖCAL, Erdal AKPINAR 223

Zeytinliada Kırmızı Astarlı Seramikleri
Zeytinliada Red Slip Ware
Berna KAVAZ KINDIĞILI 239

Margaret Atwood'un *DelliÂddem* Üçlemesinde Doğa ve İnsan
Nature-Human in Margaret Atwood's MaddAddam Trilogy
Özge ÖZGÜN, Mehmet Başak UYSAL 265

Tapu Harç Oranlarındaki İndirimin Konut Satışları Üzerine Etkisinin Araştırılması
Investigation of the Effect of Discount on Land Registry Rates on Housing Sales
Ali MUTİ 277

Örgütsel Adaletin Örgütsel Sinizme Etkisinde Örgütsel Bağlılığın Aracı Rolü
Urban Integration Of Syrian Asylum Seekers İn Erzurum
Sait Sinan ATILGAN, Fatma GEÇİKLİ 289

Kültürel Farklılık Açısından Delilik Olgusu (Amerikan ve Türk Sinemasına Yansıması)
Madness Phenomenon in Terms of Cultural Difference (Its Reflection upon the American Cinema and Turkish Cinema)
Erhan HANCIĞAZ 313

Erzurum'daki Suriyeli Sığınmacıların Kentsel Entegrasyonu
Urban Integration of Syrian Asylum Seekers in Erzurum
Namık Tanfer ALTAŞ, Öznur ŞİMŞEK 331

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde İpekli Dokuma Sanayi ve Gelişimi (1923-1938)
Silk Weaving Industry and Its Development in the Early Republican Period (1923-1938)
Mehmed Gökhan POLATOĞLU, İsmail EYYÜPOĞLU 351

Farklı İllerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Kış Sporları Merkezlerinden Yararlanma Durumlarının Belirlenmesi: Erzurum Atatürk Üniversitesi Örneği
Silk Weaving Industry and Its Development in the Early Republican Period (1923-1938)
Oğuzhan DİKMEN, Serkan ÖZER 371

Çayırlı İlçe Merkezi'nde (Erzincan) Tarımsal Faaliyetlerin Ekonomik Açıdan Önemi
Economic Importance of Agricultural Activities in Çayırlı District Center (Erzincan)
Zeynep YILMAZ, Cemal SEVİNDİ 385

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:
ALTAŞ, N.T. ŞİMŞEK, Ö. (2020). Erzurum'daki Suriyeli Sığınmacıların Kentsel Entegrasyonu. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (Aralık Özel Sayı), 331-349.

Erzurum'daki Suriyeli Sığınmacıların Kentsel Entegrasyonu

Namık Tanfer ALTAŞ (*)
Öznur ŞİMŞEK (**)

Öz: *Suriye'de 2011 yılının mart ayında patlak veren, Esad rejiminin silahlı müdahalesiyle birlikte iç savaşa dönüşen olaylar silsilesi, Türkiye'ye doğru yoğun bir göç dalgasını oluşturmuştur. İlk başlarda sığınmacılar sadece sınır illerinde ve kamplarda ikâmet etseler de iç savaşın uzaması ile kamp sayısı yetersiz kalmış ve ardından Suriyeliler, kamplardan ayrılarak neredeyse ülkenin tamamına dağılmışlardır. Bu çalışmada, Suriyeli sığınmacıların Erzurum'daki kentsel entegrasyon sürecini analiz etmek ve savaşın bitmesi durumunda sergileyecekleri tutumu tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada Erzurum'da farklı mahallelerde ikâmet eden 50 Suriyeli sığınmacı ile yüz yüze yapılan anketler kullanılmıştır. Anketlere katılanların tamamı aile reisi veya o rolü üstlenen kişilerden oluşmaktadır. Anket sonuçları frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda Erzurum'da yaşayan Suriyelilerin; ülkeye uyum sürecinde en çok karşılaştıkları sorunun Türkçeyi düzgün konuşamama olduğu; şehre uyum sürecinde karşılaştıkları en büyük sorunun ise sert geçen hava koşulları ve iş imkânlarının yetersizliği olduğu; ama yine de %66'sının başka bir yere göç etmek istemediği; %56'sının 1.5-2 yıldır ikâmet ettiği; %84'ünün devlet yardımlarından haberdar olduğu; %66'sının Halep'ten geldiği; savaşın bitmesi durumunda %80'inin geri dönme isteğinin olduğu tespit edilmiştir.*

Anahtar Kelimeler: *Erzurum, Suriyeli sığınmacı, mülteci, kentsel entegrasyon.*

Urban Integration of Syrian Asylum Seekers in Erzurum

Abstract: *The sequence of events that erupted in Syria in March 2011 and then transformed into a civil war as a result of the armed intervention by the Assad Regime has created an intense wave of migration towards Turkey. Even though the refugees resided in border provinces and camps in the beginning, the Syrians left the camps and dispersed throughout almost the entire country as the civil war extended. The objective of this study is analyzing the urban integration process of Syrian refugees in Erzurum and ascertaining the attitude they would adopt at the end of war. In the study, face-to-face questionnaires conducted with 50 Syrian refugees who reside in different neighborhoods of Erzurum are used. All of the participants are either the heads of family or the persons who assume that role. The questionnaire results are analyzed by using frequency (f) and percentage (%).Within this context, it is established that the problem encountered the most by the Syrians living in Erzurum is not being able to speak the Turkish language properly; the biggest problem encountered during the process of adopting to the city is rough weather conditions and insufficient employment opportunities; however 66% of them do not want to migrate anywhere else; 56% has been a resident for 1.5-2 years; 84% is aware of government aids; 66% has come from Aleppo; 80% wishes to go back in case the war ends.*

Keywords: *Erzurum, Syrian asylum seekers, refugee, urban integration.*

(*) Doç.Dr., Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı (eposta: ntanfer@atauni.edu.tr) ORCID ID. orcid.org/0000-0002-0348-8721

(**) Uzman, Erzurum İbrahim Hakkı Fen Lisesi, Coğrafya Öğretmeni ve Müd.Yrd (e-posta: oznurvesimsek@gmail.com) ORCID ID. orcid.org/0000-0002-3877-0671

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate intihal incelemesinden geçirilmiştir.

Makale Geliş Tarihi: *24.08.2020*

Makale Kabul Tarihi: *20.12.2020*

I. Giriş

Dünyada oluşan zorunlu göç hareketliliğinin önemli bir kısmı savaşlar nedeniyle gerçekleşmektedir. Ülkelerinden savaş nedeniyle ayrılan insanlar başta komşu ülkeler olmak üzere, kendilerini güvende hissedebilecekleri daha uzak ülkelere de hareket edebilmektedirler. Bu göç hareketine katılan nüfus, bazen bir yerde geçici olarak hayatını idame ettirmeyi amaçlarken, bazen de geçirdiği travmaların etkisiyle artık geriye dönmemek üzere gidebildikleri ülkelerde yeni bir hayat kurmayı amaçlar.

Türkiye, etrafındaki ülkelere göre daha istikrarlı bir yapıya sahip olduğundan komşu ülkeler için çekim merkezi olmakla birlikte, Avrupa'ya yakınlığı nedeniyle transit ülke konumundadır. Yaşadığımız coğrafya, kültürel zenginliği olan, doğu ve batı medeniyetleri arasında köprü vasfı taşıyan bir merkez konumundadır.

Günümüzde siyasi istikrarsızlıkların yoğun olarak yaşandığı coğrafyaları ve söz konusu coğrafyalarda yaşanan hadiselere bağlı olarak cereyan eden göç hareketlerini dikkate aldığımızda, göçlerden ötürü meydana genel demografik ve sosyoekonomik değişimler yanında göçe maruz kalınan bölgelerde de ortaya çıkan genel toplumsal ve mekânsal değişim ve dönüşümlerin sürekli olarak tahkik edilmesi zorunluluk arz etmektedir (Tümertekin, 1977: 30).

Bu itibarla bakıldığında, süreç içerisinde sığınmacıların sayılarında meydana gelen yüksek orandaki artış beraberinde ülkenin tamamına dağılmalarına sebep teşkil etmiştir. İç savaşın uzaması ve kangren halini alması ise mevcut göç hareketlerine yenilerini eklemiştir (Tunç, 2015: 36). Türkiye son yıllara kadar coğrafi ve stratejik konumu sebebiyle, göç hareketlerine çokça maruz kalmış ve insani boyutları nedeniyle de milyonlarca mülteciye kapılarını açmıştır (Kaypak ve Bimay, 2016: 92).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees / Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) 2018 raporuna göre; aynı yıl yılında savaş, zulüm ve çatışmalardan ötürü zorla yerlerinden edilen kişi sayısı 70 milyon 800 bin kişiye ulaşmıştır. Yine söz konusu rapora göre; dünyada en fazla Suriyeli grupların bulundukları yerleri değiştirmek zorunda oldukları görülmüştür.

Suriye savaşı dokuzuncu yılına girerken, yabancı göçmenlerin dramının halen devam ediyor olması, gelecek açısından ciddi endişeler barındırmaktadır. Türkiye'de, şu ana kadar 3.649.750 geçici koruma altında bulunan Suriyeli sığınmacıların ilk olarak geldiklerin yerlerin %98'inin sınır illere ve yakın kentlere göç ettiği rapor edilmiştir (Göç İdaresi, 2019).

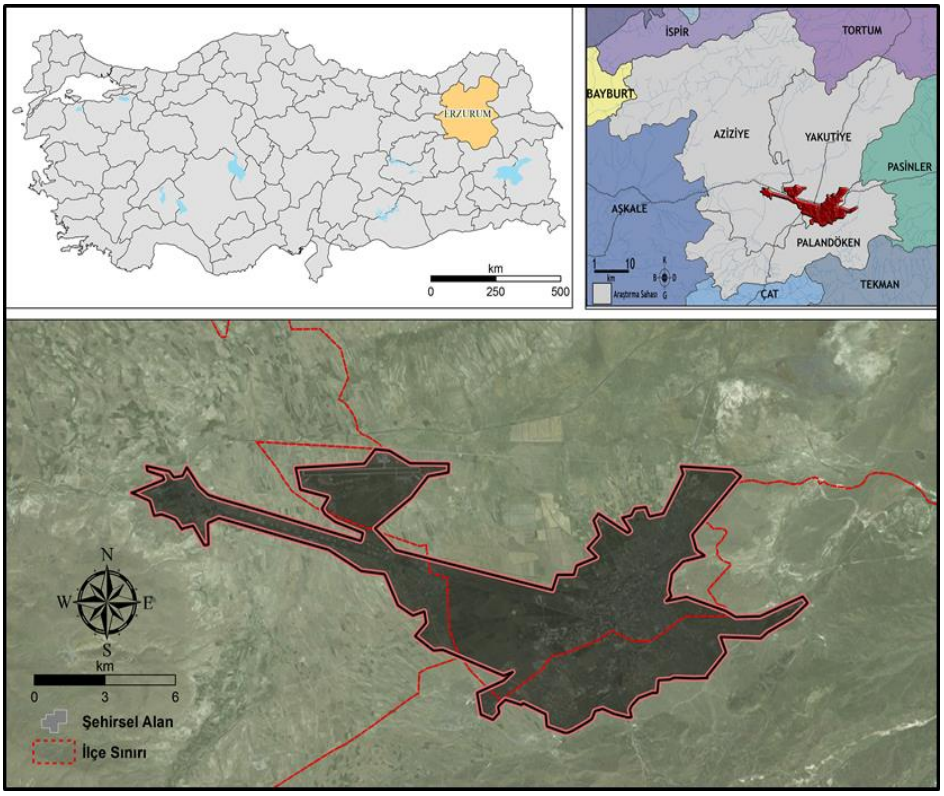
Türkiye'nin doğu sınırlarını aşan düzensiz göçmenlerin ilk hedefi sınıra yakın büyük kentlerden Erzurum ve Van olmaktadır. Bu iki kente yakalanmadan ulaşmayı başaranlar, bir müddet kalmakta ve fırsat bulduklarında batı illerine geçmektedirler. Özellikle batıya

ulaşmanın en kestirme yolu üzerinde bulunan Erzurum kenti, yaya mülteci akınına sahne olmaktadır (Arınç, Zaman, 2018:679).

Araştırma Sahasının Konumu ve Sınırları

Erzurum şehri, Doğu Anadolu Bölgesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Erzurum-Kars Bölümü'nün batı ucunda bulunan Erzurum Ovası'nın güneydoğusunda, Palandöken Dağları'nın kuzey etekleri üzerinde bulunmaktadır. Yükseltisinin fazlalığıyla dikkat çeken Erzurum Ovası, Karasu'nun her iki tarafında kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu bir alanda uzanmaktadır (Altaş, 2015: 9).

Erzurum ili, kuzeyden Artvin, kuzeydoğudan Ardahan, doğudan Kars ve Ağrı, güneyden Bingöl ve Muş, batıdan Bayburt ve Erzincan, kuzeybatıdan ise Rize illeriyle çevrilidir. Araştırma sahasını oluşturan Erzurum şehri (üç metropol ilçesi Aziziye, Yakutiye ve Palandöken) ise kuzeyden Tortum ilçesi, doğudan Pasinler ilçesi, güneyden Çat ve Tekman ilçeleri, batıdan ise Aşkale ilçesi ile çevrilidir (Şekil 1).

Şekil 1. Araştırma sahasının lokasyonu.

Erzurum şehrinin nüfusu (Aziziye, Yakutiye, Palandöken ilçeleri), 2019 yılı TÜİK ADNKS verilerine göre 386.478 kişidir.[1]

Amaç ve Yöntem

Bu çalışmanın amacı, Suriyeli sığınmacıların Erzurum'daki kentsel entegrasyon sürecini analiz etmek ve savaşın bitmesi durumunda sergileyecekleri tutumu tespit etmektir.

Bu çalışma genel olarak nicel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş ve tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinde geçmişte var olmuş veya halen var olan bir durum müdahale edilmeden olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2002: 77). Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de kalış sürelerinin uzaması ve sığınan nüfusun niceliksel olarak gittikçe artması pek çok alanda çeşitli yol ve yöntemlere göre araştırma yapılmasını gerektirmiştir. Araştırmanın ana materyalini, Suriyeli sığınmacılarla yapılan anket çalışmalarından elde edilen veriler oluştururken, çeşitli kurum ve kuruluşlar ile istatistik birimlerinin kayıtları ile çeşitli araştırma makaleleri ve bildiriler, lisansüstü tezler, kitap ve araştırma raporlarının sonuç ve bulgularından elde edilen verilerden oluşmuştur. Araştırmada Erzurum'da farklı mahallelerde ikâmet eden 50 Suriyeli sığınmacı ile yüz yüze yapılan anketler kullanılmıştır. Anketlere katılanların tamamı aile reisi veya o rolü üstlenen kişilerden oluşmaktadır. Dolayısıyla anketler, 50 Suriyeli aileyi (yaklaşık 300 kişi) temsil etmektedir. 2017 yılında Erzurum'da bulunan Suriyeli sığınmacı sayısının 512 olduğu düşünüldüğünde, yaklaşık %60'ına ulaşılarak anket yapıldığı söylenebilir.

Anket sonuçları frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler tablo ve grafiklerle sunulmuştur.

Bulgular

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin (UNHCR) 2 Temmuz 2018 verilerine göre, en fazla Suriyeli göçmen Türkiye'de bulunmaktadır (Tablo 1).

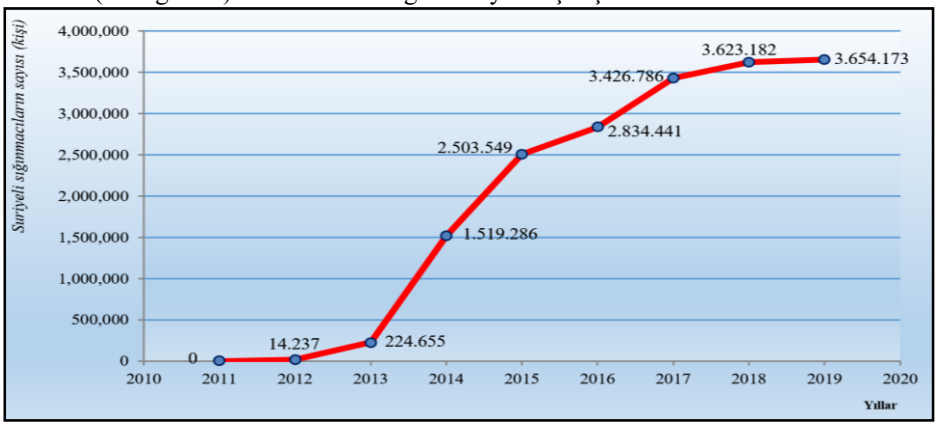
Tablo 1. Suriyeli mültecilerin yaşadığı ülkeler.

Mültecilerin bulunduğu ülkeler	Mülteci Nüfusu	Mültecilerin ülkelere dağılımı (%)
Türkiye	3.562.523	63,3
Lübnan	982.012	17,5
Ürdün	696.596	11,9
Irak	250.708	4,5
Mısır	129.507	2,3
Diğer ülkeler	33.545	0,6
Toplam	***5.624.891***	***100,0***

Kaynak: UNHCR, 2018.

[1] TÜİK, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr, erişim tarihi 13.04.2020.

Türkiye'de geçici koruma altında bulunan Suriyeli sığınmacıların, 2011 yılından 22 Ağustos 2019 yılına kadarki dağılımları, Şekil 2'de verilmiştir. Suriyeli sığınmacıların geliş süreçleri analiz edildiğinde; 2012 yılında 14.237 sığınmacı bulunurken; 2013'de 224.665 sığınmacıya, 2015'de 2.503.549 sığınmacıya, 2017'de 3.426.786 sığınmacıya ve 2019 (22 Ağustos)'da 3.654.173 sığınmacıya ulaşmıştır.

Şekil 2. Geçici koruma altında olan Suriyeli sığınmacıların yıllık dağılımları.

Suriyeli sığınmacı nüfusun en fazla bulundukları ilk on il ile Erzurum ilinde ve onların bu il nüfusları içerisindeki payları Tablo 2'de verilmiştir. En fazla Suriyeli sığınmacı barındıran il İstanbul (%3,64), Gaziantep (%22,05), Hatay (%27,10), Şanlıurfa (%21,05), Adana (10,76) ve onuncu sırada sığınmacı bulunduran il ise Konya (%4,94) şeklinde sıralanmıştır. Türkiye'de en az Suriyeli sığınmacı barındıran iller Bayburt 25 (%0,03), Artvin 35 (%0,02), Tunceli 54 (%0,06), Iğdır 86 (%0,04) olarak belirlenmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019). Diğer taraftan araştırma bölgesi olan Erzurum ilinde 2017 yılında 512 Suriyeli sığınmacı (%0,07) mevcutken, 2019 yılında sığınmacı sayısı ise 1.157'ye (%0,15) yükselmiştir.

Tablo 2. Türkiye'de geçici koruma altında olan sığınmacı Suriyelilerin en fazla yaşadıkları illerdeki sayıları ve il nüfuslarına göre oranları (2019).

İller	Sığınmacı sayısı	İllerin nüfusu	Sığınmacı sayısının illerin nüfusuna oranı (%)
Kilis	115.812	142.541	**81,25**
Hatay	436.350	1.609.856	**27,10**
Gaziantep	447.389	2,028.563	**22,05**
Şanlıurfa	428.493	2.035.809	**21,05**
Mersin	202.503	1.814.468	11,16
Adana	238.914	2.220.125	10,76
Bursa	175.399	2.996.521	5,86
Konya	108.876	2.205.609	4,94

İstanbul	548.476	15.067.724	3,64
İzmir	145.743	4.320.519	3,37
Erzurum	1.157	767.848	0,15
Türkiye	***3.649.750***	***82.003.882***	***4,46***

Kaynak: GİGM, 2019

Suriyeli sığınmacıların aile yapısı ve büyüklüğü, Tablo 3'te sunulmuştur. Beş bireyden küçük çekirdek aile yapısında olan hane halklarının ortalama büyüklüğü 3,36 birey olup, Suriyeli sığınmacıların %26'sına tekabül etmektedir. Benzer şekilde, 5-7 bireyli büyük ailelerin ortama büyüklüğü 5,59 birey ve toplam kitlenin %58'ini oluşturmaktadır. Diğer taraftan, yedi bireyden daha büyük geniş aile benzerliği gösteren ailelerin ortalama büyüklüğü 9,37 birey ve örneklem kitleye oranı %16'dır.

Tablo 3. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların aile yapısı ve büyüklüğü.

Aile yapısı	**Ortalama**	**Frekans**	**%**
+<5 birey	3,36	13	26
5-7 birey	5,59	29	58
+>7 birey	9,37	8	16
Toplam	***5,64***	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların Erzurum'a ilk geliş yılları ile Erzurum'da ikâmet süreleri, Tablo 4 ve Tablo 5'te verilmiştir. Buna göre katılımcı olan sığınmacıların Erzurum'a ilk kez 2012 yılında geldikleri ve en fazla sığınmacının ise 2016 yılında geldikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların Erzurum'a ilk geliş yılları.

Geliş yılları	Frekans	%
2012	2	4
2013	5	10
2014	11	22
2015	11	22
2016	15	30
2017	6	12
Toplam	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Genel olarak Suriyeli sığınmacıların Erzurum'daki mevcut konutlarındaki ikâmet süreleri, 2017 yılı sonu itibariyle ortalama olarak 1,8 yıl (1 yıl 9,5 ay) olduğu belirtilirken, üç yıldan daha fazla ikâmet edenlerin 3,82 yıl (3 yıl 10 ay) olduğu fakat bir yıldan daha az ikâmet etmekte olanların ise 0,5 yıl (6 ay) olduğu analiz edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların Erzurum'da ikâmet süreleri.

İkamet süreleri	Ortalama	Frekans	%
+<1 yıl	0,50	11	22
1-3 yıl arası	1,52	28	56
+>3 yıl	3,82	11	22
Toplam	***1,80***	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriye sığınmacıların Türkiye'deki yasal statüleri ve dil becerileri konularındaki veriler, Tablo 6 ve Tablo 7'de verilmiştir. Suriyeli sığınmacıların %86'sı geçici koruma, %10'u çifte vatandaş, %2'si yenilenen oturma iznine sahipken %2'sinin kaçak olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların yasal statüleri.

Yasal statü	Frekans	%
Çifte vatandaş	5	10
Geçici koruma	43	86
Yenilenen oturma izni	1	2
Kaçak	1	2
Toplam	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların en büyük kısmı, belirli bir süre için Türkiye Cumhuriyeti'nin koruması altında olan geçici koruma statüsündeki sığınmacılarını oluşturmuştur. Bu kitlelerin kendi ülkelerinde yaşam şartlarının normale dönmesi durumunda, kendi ülkelerine dönme arzularında olduklarını beyan etmişlerdir.

Diğer taraftan, Suriyeli sığınmacıların Türkçeyi kullanabilme becerilerine bakıldığı zaman, orta düzeyde Türkçeyi kullanabilme becerilerinin %40, biraz konuşuyor olabilme düzeylerinin %34, iyi ve çok iyi düzeyde Türkçeyi kullanabilme becerilerinin ise sırasıyla %20 ve %6 olduğu belirlenmiştir (Tablo 7). Dolayısıyla Suriyeli sığınmacıların Türkçeyi iyi düzeyde kullanarak, toplumla iletişim kurabilme becerilerinin yüksek olduğu kitlenin %25'ler düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların Türkçeyi konuşabilme düzeyleri.

Dil düzeyi	**Frekans**	**%**
Biraz konuşabiliyor	17	34
Orta düzeyde koşuşabiliyor	20	40
İyi düzeyde konuşabiliyor	10	20
Çok iyi düzeyde konuşabiliyor	3	6
Toplam	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların günlük hayatlarında Türkçeyi kullanamamasından kaynaklı sıkıntılarını dile getiren Rabia Ana Mahallesi'nde ikâmet eden 50 yaşındaki Suriyeli erkek sığınmacının beyanları şu şekildedir:

"Suriye'yi çok özlüyorum, savaş olmasaydı ülkemi asla terk etmezdim. Savaşın bir an önce bitmesini dört gözle bekliyorum. Ailemiz kalabalık (2 eşim var ve 10 kişiyiz), burada iş bulamıyorum fakat insanlar çok saygılı. Sadece üç çocuğum biraz Türkçe biliyor, onlar çalışıyor, fakat bir tanesini evlendirdik, o da boyacılık yapıyor ve biri de çok küçük. Türkler ile iletişim kuramıyoruz, çünkü dil bilmiyoruz. Sadece Suriye'den tanıdıklarımız ve buraya göç etmiş olan kişilerle görüşüyoruz".

Erzurum'a yerleştirilen sığınmacıların ikâmet ettikleri konutların mülkiyeti durumları ile ilgili veriler, Tablo 8'de verilmiştir. Sığınmacı kampı şeklinde beyanat veren katılımcıların kastettikleri konutlar daha çok kamu lojman, misafirhane ve yurtlarından müteşekkildir. Suriyeli sığınmacıların kaldıkları konutlardaki mülkiyet durumları analiz edildiği zaman; %92'sinin kiracı olduğu, %4'ünün akrabalarının yanına geçici olarak sığındıkları, %4'ünün kamu destekli alanlarda herhangi bir ücret ödemeden kaldıkları ifade edilmiştir.

Tablo 8. Erzurum'daki Suriyeli Sığınmacıların İkametgâhlarının Mülkiyet Durumu.

Mülkiyet durumu	**Frekans**	**%**
Kira	46	92
Kendi mülkü	0	0
Ücretsiz kamu konutları	2	4
Diğerleri (akraba veya yerleşik aile yanı)	2	4
Toplam	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların mevcut konumlarındaki ikâmet bölgelerini tercih etmeleri üzerinde etkili olan faktörler, Tablo 9'da listelenmiştir. 5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak, Suriyeli sığınmacıların ikâmet ettikleri bölgeleri tercih etmeleri üzerinde daha güvenli bir çevre olması (3,86), ev kiralarının düşük olması (3,78) ve sosyal yapının daha iyi olması (3,52) faktörleri en önemli faktörler iken; arkadaşlarının yanında kalmak, akrabalarına yakın olmak, okula yakın olması, Suriyeliler tarafından tercih edilmesi ve ulaşım olanaklarının daha iyi olması faktörleri ise ikinci düzeyde önem arz eden faktörler olarak analiz edilmiştir.

Tablo 9. Erzurum'daki Suriyeli Sığınmacıların İkamet Bölge Tercihlerinde Etkili Faktörler.

Faktörler	***Ortalama****
Güvenli bir çevre olması	**3,86**
Ev kiralarının düşük olması	**3,78**
Sosyal yapının daha iyi olması	**3,52**
Arkadaşlarının yanında kalmak	3,34
Akrabalarına yakın olması	3,06
Okula yakın olması	2,86
Suriyeliler tarafından tercih edilmesi	2,72
Ulaşım olanaklarının iyi olması	2,64

Sağlık hizmetlerine kolay ulaşım	2,28
Diğer yabancı uyruklulara yakın olma	1,80
Vakıf ve dernek olanaklarından faydalanabilme	1,70
İlgili bölgede devlet desteklerinden faydalanma	1,60
Devletin zorunlu yönlendirmesi	1,34

**5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak değerlendirilmiştir.*

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

2012 ile 2017 yılı sonu itibariyle, Suriyeli sığınmacıların bulundukları bölgelerde uyum sorunları yaşamalarına neden olan faktörler ve ölçüm sonuçları, Tablo 10'da verilmiştir. Suriyeli sığınmacıların ikâmet ettikleri bölgelerde yaşadıkları uyum sorunları, 5'li Likert Ölçeğine göre; işsizlik sorunu (3,95), doğal şartlara uyum adaptasyonu sorunu (3,61) ve yeteri gelir elde edilememesi (3,50) önemli sorunlar olarak belirlenirken; dil sorunu, bürokratik sorunlar ve kiraların ödenememesi ile ilgili sorunlar daha az önemli uyum sorunları olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan önemsiz uyum sorunları; konut kiralama ve yetersizliği, eğitim ve sosyokültürel uyumsuzluk ve kendini dışlanmış hissi olarak sıralanmıştır. Hiç önem arz etmeyen uyum sorunları ise çarşı-pazar, ibadethane ve hastane yetersizliği şeklinde belirlenmiştir.

Erzurum şehrinin doğal ve beşeri çevre özellikleri düşünüldüğünde, uyum sorunları içerisinde ekonomik yetersizliklerin (işsizlik ve yeterli gelir elde edememe) ve geldikleri coğrafi çevreye göre çok farklı olan iklim koşullarının (doğal şartlara uyum sorunu) olması, muhtemelen beklenen sorunlar arasında yer almıştır.

Mevcut araştırmanın bu sonuçlarını destekler nitelikte olan araştırmalarda, Atasoy ve Demir (2015), İncili ve Akdemir (2016), Ağır (2018), Bulut, Akın ve Karakaya (2018) ve Şimşek (2018) tarafından mültecilerin entegrasyon sürecinde sağlık, çalışma, eğitim ve barınma faktörlerin önemli belirleyici entegrasyon araçları olduğunu ve dil ile kültür faktörlerinin ise kolaylaştırıcı faktörler olduğuna işaret edilmiştir. Fakat bu faktörlerden ekonomik faktörler ile dil uyumuna bağlı sosyokültürel faktörler, büyük önem arz eden değişkenler olarak mevcut araştırmada da analiz edilmiştir.

Tablo 10. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların oturdukları bölgelerde uyum sorunları.

Uyum sorunları	***Ortalama****	***Frekans***
İşsizlik sorunları	**3,95**	36
Doğal şartlara uyum sorunu	**3,61**	36
Yeterli gelir elde edememe	**3,50**	36
Dil sorunu	2,67	36
Bürokratik sorunlar	2,61	36
Kiraları ödeyememe	2,58	36
Konut kiralama sorunu	2,31	36
Eğitimde uyum sorunu	1,89	36
Konut yetersizliği	1,70	36
Sosyokültürel uyumsuzluk	1,56	36
Kendini dışlanmış hissetme	1,55	36
Çarşı-pazar yetersizliği	1,28	36

İbadethanelerin yetersizliği	1,19	36
Hastanelerin yetersizliği	1,18	36

**5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak değerlendirilmiştir.*

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Uluslararası göç hareketleri incelendiği zaman, genellikle göçmenlerin sanayi kentlerini tercih ettikleri belirtilmiştir. Erzurum'un böyle bir niteliği olmadığı halde tercih edilmesinin nedenleri merak konusu olmuştur. Bu amaçla araştırmada bu konuya yer verilmiştir. Suriyeli sığınmacıların Erzurum'u tercih etme konusundaki görüşleri Tablo 11'de verilmiştir. 5'li Likert Ölçeğine göre; Suriyeli sığınmacıların Erzurum ilini tercih etmelerinde kendini güvende hissetme (4,50) en önemli faktör iken, yerli halkın yaklaşımı (3,94) ve sosyokültürel uyum (3,50) önemli faktörler olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan Suriyeli sığınmacıların yakınlarının Erzurum'da olması, güvenlik endişesi, daha önce Erzurum'a gelenlerin önerileri, eğitim olanakları, ekonomik yapının uygunluğu ve sağlık hizmetlerinden faydalanma olanakları faktörleri ise nötr düzeyde önemli faktörlerdir. Suriyeli sığınmacıların Erzurum ilini tercihlerinde önemsiz faktörler; başka illere gitme imkânı olmaması, bürokratik yasal engellerle karşılaşılması ve devlet yönlendirmeleri olarak sıralanmıştır. Fakat hiç önem arz etmeyen faktörler ise baskı altında ikâmeti kabul ettim ve bu ilde evlilik yaptım faktörleridir.

Tablo 11. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların yaşamak için Erzurum'u tercih etme nedenleri.

Tercih faktörleri	***Ortalama****	***Frekans***
Kendilerini güvende hissetme	**4,50**	50
Halkın yaklaşımı	**3,94**	50
Sosyokültürel yapının uygunluğu	**3,50**	50
Yakınlarımın burada yaşaması	***3,38***	50
Güvenlik/korku endişesi	***3,36***	50
Daha önce buraya gelenlerin önermesi	***3,32***	50
Eğitim imkânları	***3,06***	50
Ekonomik yapının uygunluğu	***2,94***	50
Sağlık hizmetlerinden faydalanma olanakları	***2,68***	50
Başka yere gitme imkânı olmaması	1,90	50
Bürokratik yasal engellerle karşılaşılması	1,62	50
Devletin yönlendirmeleri	1,58	50
Baskı ve zorlamalar nedeniyle	1,30	50
Burada biri ile evlilik	1,14	50

**5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak değerlendirilmiştir.*

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların karşılaştıkları çeşitli sorunların çözümüne yardımcı olan kurum ve vakıfların dağılımları, Tablo 12'de sunulmuştur. Sığınmacıların çeşitli

sorunlarına yardımcı olan vakıf ve kurumların arasında Ebu İshak Vakfı %33, Vuslat Vakfı %25, Kızılay Kurumu %21, THY %17 ve Kültür Eğitim Vakfı %4'lük paylara sahiptir.

Uluslararası göç hareketlerinde tek bir karar ve uygulama mercii olmadığından göç yönetimi yerine göç yönetişimi kavramına daha sık rastlanır (Kahraman ve Tanıyıcı, 2018: 242). Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye ilk giriş yapmaya başladıkları tarih olan Nisan 2011'de hükümet, AFAD'ı yetkili kurum olarak belirlemiştir. Daha sonra 18 Mayıs 2015 tarihinde yabancılarla ilgili tüm iş ve işlemleri Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yetki devri yoluyla üstlenmiştir. Uluslararası yardımlar hakkında ise AFAD, ilgili bakanlıklarla beraber Türkiye Kızılay Derneği ve ilçe kaymakamlıkları bünyesindeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları başta olmak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile valiliklerle doğrudan işbirliği yapabilmektedir.

Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar konusunda baştan itibaren en fazla mesai harcayan sivil toplum kuruluşlarının inanç temelli kuruluşlar olduğu göze çarpmaktadır (Kahraman ve Tanıyıcı, 2018: 246). Erzurum'daki Suriyeli sığınmacılar konusunda da aynı durum söz konusu olmakla beraber, yardımların ilk yıllarda daha yoğun olduğu göze çarpmaktadır.

Suriyeli göçmenlerin bulundukları illerdeki yardım kurum ve kuruluşları, onların çeşitli ihtiyaçlarının temininde çok önemli fonksiyonlar yürütmüşlerdir. Bu faliyetlerle onların gıda, barınma, sağlık, eğitim gibi zorunlu ihtiyaçlarını ya doğrudan ya da dolaylı olarak karşılamış ve onların yaşam kalitelerine olumlu katkıda bulunmuşlardır. Bu katkılar çeşitli araştırmalarda, nakdi ve ayni olarak onlara sunulduğu ve sosyolojik problemlerin çözümüne önemli katkılar sağladığı belirtilmiştir (Atasoy ve Demir, 2015; Tunç, 2015; Doğan ve Karakuyu, 2016; İncili ve Akdemir, 2016; Bulut, Akın ve Karakaya, 2018; Budak ve Demir, 2017; Mermutlu ve Celayir, 2017; Özcan ve Gültekin, 2017; Tulum, Sevim ve Tulum, 2017).

Tablo 12. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların karşılaştıkları sorunların çözümüne yardımcı olan organizasyonlar.

Organizasyonlar	Frekans	%
Kızılay	5	21
Türk Hava Yolları (THY)	4	17
Vuslat Vakfı	6	25
Kültür Eğitim Vakfı	1	4
Ebu İshak Vakfı	8	33
Toplam	***24***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların Erzurum dışında başka bir ile göç etme isteklilikleri, Tablo 13'te analiz edilmiştir. Başka bir ile göç etmek isteyen Suriyeli sığınmacıların oranı %34 olarak belirlenmiştir.

Tablo 13. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların başka bir ile göç etme istekliliği.

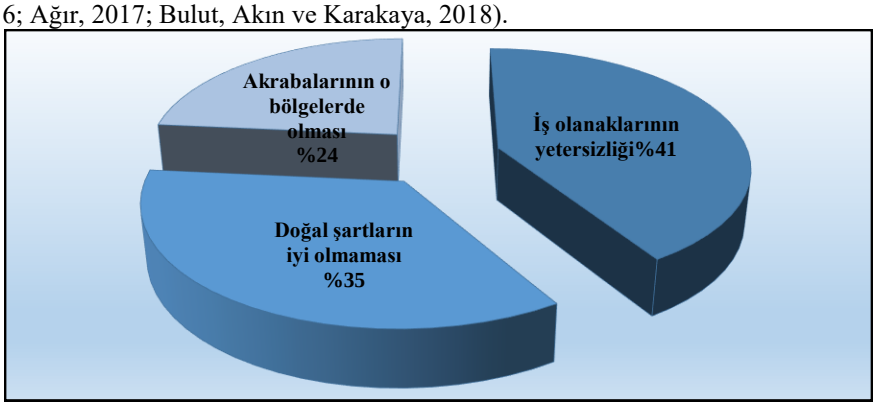
Göç etme istekliliği	Frekans	%
Evet	17	34
Hayır	33	66

Toplam	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir.

Suriyeli sığınmacıların Erzurum ilinden başka bir ile göç etmek istemesinin nedenleri ve dağılımı, Şekil 3'te verilmiştir. Suriyeli sığınmacıların %41'i iş olanaklarının yetersizliğinden, %35'i doğal şartların kötü ve zorlayıcı olmasından ve %24'ü de akrabalarının o bölgelerde olmasından kaynaklandığını beyan etmişlerdir.

Suriyeli göçmenlerin göç ettikleri alanlardan başka alanlara iç göç yoluyla göç etmelerinin temel nedenleri arasında ekonomik ve sosyolojik nedenler ilk sıralarda yer alırken, doğal şartlara uyum sorunları da, çeşitli araştırma sonuçlarında belirtilmiştir (Atasoy ve Demir, 2015; Tunç, 2015; Doğan ve Karakuyu, 2016; İncili ve Akdemir, 2016; Ağır, 2017; Bulut, Akın ve Karakaya, 2018).

Şekil 3. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların göç etmek istemelerinin nedenleri.

Suriyeli sığınmacıların ülkelerinden ayrılmalarının en önemli nedeni DEAŞ tehdidi (4,80), güvenlik ihtiyacı ve iç savaş tehditleri (4,78), evrensel insan haklarından mahrum olma (4,66) ve yerel rejim baskısı (4,56) olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan Suriyeli sığınmacıların ülkelerinden ayrılmasını zorunlu kılan faktörlerden mezhep çatışması (3,08) iken; etnik çatışmalar, yeteri gelir elde edememe ve işsizlik problemleri de önemsiz faktörler olarak analiz edilmiştir (Tablo 14).

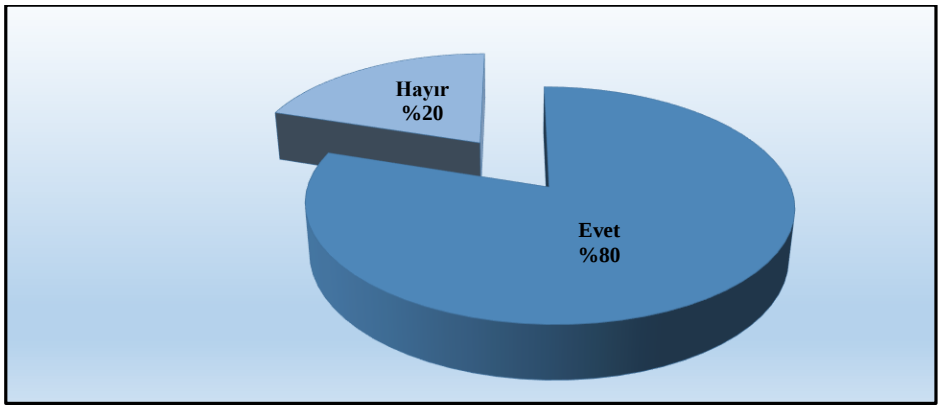
Tablo 14. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenleri.

Sığınmacıların ülkelerinden ayrılma nedenleri	***Ortalama****	***n***
DEAŞ tehdidi	**4,88**	50
Güvenlik ihtiyacı	**4,78**	50
İç savaş tehditleri	**4,78**	50
Evrensel insan haklarından mahrum olma	**4,66**	50
Rejim baskıları	**4,56**	50
Mezhep çatışması	***3,08***	50
Etnik çatışmalar	1,92	50
Yeteri gelir temin edememe	1,84	50
İşsizlik	1,80	50

**5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak değerlendirilmiştir.*

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların ülkelerinde yaşanan iç savaşın bitmesi durumunda ülkelerine dönme isteklilikleri, Şekil 4'te belirtilmiştir. Suriyeli sığınmacıların savaşın bitmesi durumunda %80'nin geri döneceği, fakat %20'sinin geri dönmeye istekli olmadıklarını beyan etmişlerdir.

Şekil 4. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların savaş biterse geri dönme durumu.

Suriyeli sığınmacıların ülkelerinde yaşanan iç savaşın bitmesi durumunda ülkelerine dönme motivasyon nedenleri, Tablo 15'de sıralanmıştır. Geçici koruma altında bulunan Suriyeli sığınmacıların geri dönmesi üzerinde etkili olan en önemli faktörün vatan özlemi (4,14) olduğu belirlenmişken; yakın çevrelerinin Suriye'de olması (3,02) ise ikinci önemli motivasyon faktörü olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan Suriyeli sığınmacıların savaş bitmesini müteakiben ülkelerine dönme motivasyon faktörleri üzerinde önemsiz olarak atfedilen Suriye'de daha iyi eğitim alma, sığınılan ülkede sosyokültürel çatışma, birikimlerinin tükenmesi, sığınılan ülkede işsizlik ve barınma problemleri, sığınılan ülkede hane halkının düşük gelir temini ve dışlanmış olma hissi ve Suriye'de sosyal statülerinin daha iyi olması faktörleri beyan edilmiştir (Tablo 15).

Tablo 15. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların savaş biterse ülkelerine dönme nedenleri.

Geri dönüş nedenleri	***Ortalama****	***n***
Vatan özlemi	**4,14**	40
Yakın çevremin Suriye'de olması	***3,02***	40
Suriye'de sosyal statümün daha iyi olması	*2,06*	40
Hane halkı gelirinin düşük olması	*1,94*	40
Sığınılan ülkede dışlanmış olma duygusu	*1,88*	40
Sığınılan ülkede işsizlik problemi	*1,80*	40
Sığınılan ülkede barınma sorunları	*1,80*	40
Önceki birikimlerimin tükenmesi	*1,68*	40

Suriye'de daha iyi eğitim alma olanakları	*1,56*	40
Sığınılan ülkede sosyokültürel çatışmalar	*1,52*	40
Suriye'de daha iyi sağlık hizmetleri alma	1,30	40

**5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak değerlendirilmiştir.*

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Suriyeli sığınmacıların ülkelerinde yaşanan iç savaşın sona ermesi durumunda ülkelerine dönmek istememelerinin üzerinde etkili olan faktörlerinin değerlendirilmesi, Tablo 16'da analiz edilmiştir. Erzurum'da geçici koruma altına alınan Suriyeli sığınmacıların ülkelerinde savaşın bitmesini takiben ülkelerine dönmemeleri nedenleri arasında en önemli faktör savaşın biteceğine inanmamak (4,50) olarak ifade edilirken; dönmemek üzerinde önemli bir gerekçe olarak da Türkiye'de sosyoekonomik durumlarının daha iyi olduğunun belirtilmesidir.

Diğer taraftan Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri göç olgusunu reddetmelerinin arasında ılımlı düzeyde önem arz eden Suriye'de geçmişle ilgili kaygılarının olması (2,80), Suriye'de genel yaşam standartlarının düşük olması (2,70), Suriye'de vatandaşlık haklarından mahrum olunuşu (2,50) gelmektedir. Suriye'ye geri dönüşe olumlu bakılmamasının diğer bir önemsiz olarak atfedilen nedeni ise Suriye'de yakın çevrelerinin kalmaması gerekçe olarak gösterilmiştir (Tablo 16).

Tablo 16. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların savaş bitimiyle ülkelerine geri dönmek istememelerinin nedenleri.

Geri dönülmemesinin nedenleri	***Ortalama****	***n***
Savaşın biteceğine inanmama	**4,50**	10
Türkiye'de sosyoekonomik durumumun daha iyi olması	**4,10**	10
Suriye'de geçmişle ilgili kaygılarımın olması	***2,80***	10
Suriye'de yaşam standartlarının düşük olması	***2,70***	10
Suriye'de vatandaşlık haklarından yoksun olunuşu	***2,50***	10
Suriye'de yakın çevremin kalmaması	1,90	10

**5'li Likert Ölçeği dikkate alınarak değerlendirilmiştir.*

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Mülteciler için en iyi çözüm ülkelerindeki koşulların iyileşmesiyle birlikte ülkelerine dönmeleri olsa da, çözüm sürecinin uzun sürmesi ile kalmaya devam etmektedirler. Bunun sonucunda, Türk toplumunda Suriyeli sığınmacılara dair negatif tutumlar ve davranışlar baş göstermekte olup, onlara karşı kültürel ve ekonomik tehditler, sosyal ve ahlaki düzene, güvenliğe ve temel hizmet alanlarına erişim tehditleri gelmektedir (Ekici, 2019: 715). Sınır illerinde bu algılar sorun haline gelmiş olsa da, Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların nispetleri düşük oranlarda seyrettiği için mekâna yansıyan olumsuzluklar oldukça düşük düzeylerdedir.

Suriyeli sığınmacıların kendi ülkelerindeki yaşam merkezleri ve dağılımları, Tablo 17'de gösterilmiştir. Erzurum'a göç eden sığınmacıların %66'sı Halep ve %10'u Şam şehirlerinden en yoğun göç eden sığınmacılar olarak analiz edilmiştir.

Tablo 17. Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların Suriye'den geldikleri şehirler.

Suriye'deki şehirler	Frekans	%
Halep	33	66
Şam	5	10
Hama	2	4
Humus	3	6
Meyadin	1	2
Deyr ez-Zor	2	4
Idlib	2	4
Ayn-El Arap	1	2
Rakka	1	2
Toplam	***50***	***100***

Kaynak: Anket verilerinden elde edilmiştir (2017).

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına bakıldığında Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacı sayısının 2011 yılından beri bir artış eğiliminde olduğu görülmektedir. En fazla Suriyeli sığınmacının İstanbul'da (548.476 kişi) yaşadığı, Suriyeli sığınmacı sayısının il nüfusu içindeki en büyük paya sahip olduğu ilin ise Kilis (il nüfusunun %81.25'i) olduğu ortaya çıkmaktadır.

2012 yılında ilk olarak Erzurum'a gelen Suriyeli sığınmacıların ortalama kalış süreleri 1,8 yıl olarak belirlenmiş olup; %86'sının geçici koruma altında bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre sığınmacıların ülkeye uyum sürecinde en çok karşılaştıkları problemlerden birisinin Türkçeyi düzgün konuşamama olduğu tespit edilmiş olup, Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların sadece %26'sının Türkçeyi iyi ve çok iyi düzeyde konuşabildikleri anlaşılmıştır.

Analizlere göre; kamp dışında yaşayan Suriyeli sığınmacılara herhangi bir kişi veya kurum tarafından barınacak yer temin edilmemesinden ötürü sığınmacılar kalacakları meskeni öncelikle kiralama (%92) yoluna gitmektedir. 2017 yılı sonu itibariyle sığınmacıların yarıdan fazlasının (%56) 1-3 yıl arası ikâmet ettikleri görülmektedir. İkamet ettikleri ilçeler sırasıyla Yakutiye (%78), Palandöken (%16) ve Aziziye (%6) olmakta iken; çoğunlukla ikâmet ettikleri mahalleler ise Rabia Ana (%36), Lalapaşa (%16), Yunus Emre (%16) ve Şükrüpaşa Mahalleri (%14) olmaktadır. Sığınmacılar keyfi bir şekilde Erzurum'a dağılmamış, belli öncelikler esas alınmak suretiyle dağılım göstermiştir. Homojen bir profile sahip olmayan sığınmacılar, iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel birçok farklılıktan teşekkül etmiştir. Seçtikleri konutlar bu profile göre değişiklik göstermiştir.

Sığınmacıların barınma problemlerini genellikle biriktirmiş oldukları nakdi sermaye ile çözmeye çalıştıkları, düzenli işlerinin olmamasından ötürü çalışmak için düşük ücretli işlerde çalışmayı tercih ettikleri ve tercih ettikleri konutların ise düşük kiralardan dolayı

soğuk, bakımsız, hijyenik olmayan ve eşyasız yerler oldukları gözlenmiştir. Çok katlı, iki katlı ve yığma binalarda oturanların genel itibariyle bodrum katlarda ve fiziki olarak daha kötü dairelerde oturduklarına şahit olunmuştur. Gecekondularda kalan kesimlerde kayıt dışı nüfus daha fazla olmakta fakat bu durum mahalle sakinleri tarafından şikâyet konusu edilmemektedir. Gecekondularda yaşayan bir kısım insanın dilencilik yaptığı tespit edilmiş olup, bu durumun hem onlar hem de yerli halk için birtakım tehlike ve riskler oluşturacağı malumdur.

Suriyeli sığınmacıların oturdukları bölgelerde uyum sorunlarına baktığımızda en önemli sorunların işsizlik, doğal şartlara uyum ve geçim sıkıntısı gibi nedenler olduğu tespit edilmiştir. Sığınmacılar arasında devlet yardımlarından haberdar olanların oranı %84'tür. Bu oran hem entegrasyon hem de temel haklara erişim hususunda ciddi bir yere sahiptir. Araştırma sonuçlarına göre; Suriyeli sığınmacıların Erzurum'a göç etmeleri sürecinde karşılaştıkları en önemli problemler arasında işsizlik problemleri ve iklim şartlarına adaptasyon sorunları gelmektedir. Dolayısıyla Suriyeli sığınmacıların kış mevsimlerinde sıcaklığın -35^0C'lerin de altına düşebilmesi nedeniyle, iklim ve çevre şartlarına uyumda önemli problemler yaşamalarına neden olmakta ve bu durum da onların başka alanlara göç etmeleri için önemli bir faktör oluşturmaktadır.

Araştırma sonuçları aynı zamanda, uluslararası göçün en önemli nedenlerinden birisini teşkil eden kendini güvende hissetme duygusu, Suriyeli sığınmacıların Erzurum'a gelmelerindeki en önemli nedenler arasında olduğuna işaret ederken; halkın yaklaşımı ve sosyo-kültürel yapı benzerliği de diğer önemli etkenler arasında yer almıştır.

Sığınmacıların göç akabinde ikâmet bölgelerine ilk geliş dönemlerinde ve Erzurum'da ikâmet ettikleri dönemlerde karşılaştıkları problemlerin çözümüne yardımcı olan kurumların dağılımına baktığımızda; kurumların çeşitli problemlerin çözümüne (gıda, giyim, ısınma, barınma, nakdi gibi) yardımcı olduğunu görmekteyiz. Bunlar arasında Ebu İshak Vakfı (%33), Vuslat Vakfı (%25), Kızılay Kurumu (%21), THY (%17) ve Kültür Eğitim Vakfı (%4) gibi kurumlar bulunmaktadır.

Erzurum'daki Suriyeli sığınmacıların %34'ü başka bir şehre göç etmek istemekte bunu ise iş imkânlarının yetersizliğine bağlamaktadırlar.

Diğer taraftan analiz sonuçlarına göre Suriye'de iç savaşın bitmesi akabinde ülkelerine dönmeyi düşünen sığınmacıların oranının %80 olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu kişilerin ülkelerinden ayrılma sebepleri arasında; güvenlik ihtiyacı, iç savaş tehditleri, evrensel insan haklarından mahrumiyet, DEAŞ tehdidi, rejim baskısı gibi sebeplerin ön planda olduğu görülmektedir.

Sığınmacıların savaşın bitmesi halinde ülkelerine geri dönme sebepleri arasında ilk sıraları ise vatan özlemi, aile üyelerinin Suriye'de olması, sosyal statüsünün Suriye'de daha iyi olması gibi sebepler teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra sığınmacıların ülkelerine dönmek istememelerinin baş sebepleri arasında ise savaşın biteceğine inanmama, Türkiye'de sosyoekonomik durumun daha iyi olması ve geçmişle ilgili kaygıların olması gibi gerekçeler yer almaktadır.

Konumu itibariyle Orta Doğu ülkelerine nazaran daha istikrarlı ve güvenli pozisyonda olan Türkiye'yi ve Erzurum'u tercih eden sığınmacılar, gelinen noktada %80 oranında ülkelerine geri dönmek istemektedirler ancak bu geri dönüşün sağlıklı bir şekilde gerçekleşmemesi halinde iki taraf için de ciddi sıkıntılar ortaya çıkabilecektir. Diğer taraftan geri dönmek istemeyen sığınmacıların nedenleri arasında savaşın biteceğine inanmama ilk sırada gelirken, diğer faktörler ortalamanın altında kalmıştır. Bunun sebepleri arasında, gelen tepkilerin fazla olmasından kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Buna karşın geri dönmeyi düşünmeyen kesimlerin birtakım haberleşme vasıtalarıyla yakınlarının da Türkiye'ye gelmelerini sağladıkları tahmin edilmektedir.

Erzurum'a göç eden sığınmacıların %66'sının Halep'ten, %10'unun ise Şam'dan geldiği ve bunların nüfusu en yoğun iki şehir olduğu göz önüne alınmakla birlikte bunları sırasıyla Humus (%6), Hama (%4), İdlip (%4) takip etmekte ve netice olarak kalan %2'lik düşük oranın ise Ayn-El Arap ve Rakka gibi illerden gelenlere tekabül ettiği tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçları, sığınmacıların oturdukları bölgelerde yaşadığı uyum problemleri arasında ekonomik ve coğrafi faktörlerin ön planda olmasına karşın sosyokültürel uyumsuzluk, kendini dışlanmış hissetme gibi problemlerin de ortaya çıktığını göstermiştir. Mühim olan bu sürecin iyi yönetilmesidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti batı ülkelerinin ağır yaptırımlar uygulayarak dışlamış olduğu bu insanların çaresizliği karşısında sessiz kalmayıp sahip çıkmak ve yardım etmek adına üstüne düşen insani vazifeyi büyük bir çaba sarf etmek suretiyle yerine getirmektedir.

Erzurum'a göçle gelen fakir aileler kötü şartlarda ve çok düşük ücretlerde çalışmak zorunda kalırken, birtakım yardım derneklerinde sığınmacıların istihdam edilmesi ve sermayesi olan Suriyelilerin iş kurup istihdam sağlaması işsizlikten ötürü yükselen tansiyonu nispeten de olsa düşürmektedir. Huzursuzluğa yol açan mesele daha çok dilencilerin varlığı olup, bilhassa çocuk dilencilerin varlığı halkı tedirgin etmektedir. Meslek sahibi olsa dahi çalışma izni olmayan sığınmacılar ceza alma korkusundan ötürü çalıştırılmamakta, çalıştırılanlar ise ya kayıt dışı ya da düşük ücretli olarak çalıştırılmaktadır. Çalışma izni olmayan Suriyeliler, çeşitli sebeplerden ötürü hak arama hürriyetini kullanamamaktadır.

Suriye'de 2011 yılından beri yaşananlar sadece can ve mal emniyetini tehdit etmekle kalmamış, ayrıca eğitim alma hakları da gasp edilmiştir. Türkiye sürecin başından beri problemlere acil çözümler getirmeye çalışmış olup meselenin kalıcılığı arttıkça uzun vadeli çözüm yoluna gitmiştir. Sığınmacıların 15-25 yaş arasına tekabül eden nüfusun %3'lük kısmı üniversite mezunu olup toplam katılımcı nüfusun ise %24'ü üniversite mezunudur. Erzurum'da üniversitenin bulunması yabancı uyruklu öğrenci sayısının artmasında pay sahibi olmaktadır. Göç idaresi verilerine göre 2018-2019 yılı itibariyle 230 Suriye uyruklu öğrenci Erzurum'daki üniversitelerde eğitim görmektedir. Bunlar arasında 19 doktora öğrencisi, 6 yüksek lisans öğrencisi, 172 lisans öğrencisi ve 13 ön lisans öğrencisi bulunmaktadır.

Ülke genelinde sayıları milyonları bulan sığınmacılar için makro ve mikro planda siyaset üretilmesi, savaşın ne zaman sona ereceğinin belirsiz olması karşısında elzemdir. Dolayısıyla hem ülke hem de Erzurum bağlamında sığınmacılara yönelik öneri mahiyetinde fikirler ortaya konulabilir:

Sığınmacıların eğitimsizlik (%37) problemi ciddi bir çerçevede ele alınmalı ve bu anlamda onları suça ve dilenciliğe iten sebeplerin önüne geçilmelidir.

Mahalle muhtarlarının takip ederek raporlar sunması istenmeli ve aciliyet arz eden konularda harekete geçilmesi sağlanmalıdır.

Farklı ırk, mezhep ve meşrepten insanların geldiği düşünüldüğünde bunların da geldikleri yerde barış içinde bir arada yaşaması için gereken tedbirlerin alınması, projelerin geliştirilmesi için hem devlet hem de toplum nezdinde çeşitli adımlar atılması gerekmektedir. Camilerde, mescitlerde küçük sohbetlerle kaynaşma sağlanarak selamlaşma, tanışma imkânı oluşturularak sığınmacıların psikolojik çöküntüleri giderilebilir.

Göçün siyasi değil insani ve sosyal boyutu ön plana çıkarılmalıdır. Hayatında bir kez olsun Suriyeli bir kişiyle herhangi bir şekilde temasa geçmemiş insanların dahi Suriyelilere tepkili olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla objektif veriler esas alınmak suretiyle mesele siyasi boyutundan uzak değerlendirilmeli ve sosyolojik realiteler üzerinden çözümler üretilmelidir.

Suriyeli sığınmacıların şehir merkezlerine taşınması ile birlikte dilencilik ciddi boyutta artmıştır. Bu durum, insanlarda rahatsızlığın ötesinde güvenlik endişesi yaratmış; trafikte, sokak ve park gibi mekânlarda dilencilerin yoğun oranda varlığı, insanlarda kapkaç, hırsızlık, gasp olabileceği yönünde endişeye sebep olmuştur. Bu noktadan bakıldığında söz konusu şahıslar hakkında yetkili merciler üzerlerine düşen hukuki, idari ve insani tasarrufları yerine getirmelidir.

Kaynaklar

Ağır, O. (2018). "Türkiye'deki Suriyelilere sağlanan kamusal hizmetlere yönelik bir değerlendirme". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 111-128.

Altaş, N.T. (2015). *Coğrafi Çevre Unsurları ile Şehirleşme Etkileşimi Bakımından Erzurum Şehri*. Pegem Akademi: Ankara.

Arınç, K. & Zaman, M. (2018). "Tarihi İpekyolu'ndan Erzurum'a yaya mülteci akını ve ortaya çıkan sorunlar". *International Geography Symposium on the 30th Anniversary of TUCAUM, 3-6 October, 2018, Ankara.*

Atasoy, A. & Demir, H. (2015). "Suriyeli sığınmacıların Kırıkhan'a (Hatay) etkileri". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 457-470.

Bulut, Y., Akın, S. & Karakaya, S. (2018). "Türkiye'nin mülteci politikaları: suriyeli mültecilerin durumuna ilişkin bir inceleme". *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 207-222.

Doğan, B. & Karakuyu, M. (2016). "Suriyeli göçmenlerin sosyoekonomik ve sosyokültürel özelliklerinin analizi: İstanbul Beyoğlu örneği". *Marmara Coğrafya Dergisi*, (33), 302-333.

Ekici, H. (2019). "Türk toplumunda Suriyelilere yönelik algılanan tehditler ve çözüm önerileri". *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19 (44) , 695-730.

İncili, Ö. & Akdemir, İ. (2016). "Yerinden edilmişliğin coğrafi analizi: Kilis'te Suriyeli sığınmacılar". *Marmara Coğrafya Dergisi*, (34), 118-133.

Kahraman, S., Tanıyıcı, Ş. (2018). "Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar örneğinde çok düzeyli göç yönetişimi". *TESAM Akademi,* 5 (1), 235-280.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Nobel.

Kaypak, Ş. & Bimay, M. (2016). "Suriye savaşı nedeniyle yaşanan göçün ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri: Batman Örneği". *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(1), 84-110.

Mermutlu, A. & Celayir, N. (2017). "Mültecilere yönelik yapılan yardımlara yerel halkınbakış açısı: Elazığ Merkez Örneği". *Göç ve Kent Yönetimi,* Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu: 28-30 Eylül 2017, Kayseri.

Özcan, B. & Gültekin, E. (2017). "TRB1 Bölgesinin göç dinamikleri ve sürece ilişkin çözüm önerileri". *Göç ve yerel yönetimler. Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu*: 28-29-30 Eylül 2017, pp. 1118-1130, Kayseri.

Şimşek, D. (2018). "Mülteci entegrasyonu, göç politikaları ve sosyal sınıf: Türkiye'deki Suriyeli mülteciler örneği". *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40/2), 367-392.

Tulum, A., Sevim, Y. & Tulum, C., (2017). "Suriye'li sığınmacılar açısından Türkiye: Tamam mı? devam mı? (Malatya ili örneği)". *Göç ve Kent Yönetimi,* Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu: 28-30 Eylül 2017, Kayseri.

Tunç, A. Ş. (2015). "Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme". *TESAM Akademi Dergisi*, 2(2), 29-63.

Tümertekin, E. (1977). "Türkiye'de iç göçler üzerine". *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, (22), 29-43.

İnternet Kaynakları

https://www.goc.gov.tr (Erişim tarihi: Eylül 2019)

https://results.unhcr.org.tr (Erişim tarihi: Ağustos 2019)

https://www.iom.int (Erişim tarihi: Temmuz 2019)

https://www.goc.gov.tr (Erişim tarihi: Ağustos 2019)

http://www.unhcr.org.tr (Erişim tarihi: Ağustos 2019)